

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33347
Nom	Psicologia i seguretat viària
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1319 - Grau de Psicologia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	4	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1319 - Grau de Psicologia	46 - Psicología y Seguridad Vial	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
ALONSO PLA, FRANCISCO M.	300 - Psicologia Bàsica

RESUM

Aquesta assignatura presenta una aproximació a l'ampli camp d'acció del psicòleg i altres professionals en l'àmbit del trànsit, la mobilitat, el transport i la seguretat viària. D'aquesta manera, tracta d'informar de les diferents àrees i especialitats de l'àmbit esmentat, tant en la seva relació amb la formació i els coneixements que han adquirit al llarg de la carrera, com en la seva referència al medi social on es desenvoluparan professionalment, buscant proporcionar una perspectiva pràctica, útil i aplicada sobre els aspectes més rellevants per a la intervenció. Això permetrà a l'alumne adquirir els coneixements, especialment referits a l'anomenat factor humà, estudiat i reconegut com l'element diferencial per a l'actuació en el marc de la gestió del trànsit, el transport, la mobilitat i fonamentalment de la prevenció de la accidentalitat, ja que els accidents de trànsit s'han convertit en un dels problemes de salut pública més greus i nombrosos, inclosos els que es produeixen a l'àmbit laboral, (anomenats accidents in itinere i en missió), que tenen com a denominador comú que en la majoria dels casos són evitables.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1319 - Grau de Psicologia

- Conèixer els diferents camps d'aplicació de la psicologia a la seguretat viària i aconseguir els coneixements necessaris per a poder intervenir en una millora de la seguretat viària i especialment en la prevenció dels accidents de trànsit.
- Poder arribar a conèixer totes aquelles variables que incideixen (especialment des del factor humà) en la seguretat viària i en la generació del risc en el trànsit.
- Poder arribar a identificar els problemes i les necessitats socials, grupals i individuals existents en el camp del trànsit i de la seguretat viària.
- Poder arribar a definir objectius i elaborar plans que des de la perspectiva del factor humà permeten la millora de la seguretat viària i la prevenció dels accidents.
- Ser capaç d'utilitzar estratègies i tècniques que aconseguisquen involucrar els usuaris de les vies en la millora i major seguretat del sistema.
- Arribar a conèixer i analitzar les necessitats dels diferents sectors i grups en l'àmbit de la seguretat viària.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

- Conèixer els principals conceptes relatius al trànsit, la mobilitat, el transport i la seguretat viària
- Reconèixer les problemàtiques associades al trànsit, la mobilitat, el transport i la seguretat viària.
- Identificar les fonts epidemiològiques, grans factors intervinents, causes dels accidents de trànsit, així com els grups de risc i els usuaris vulnerables.
- Descriure els models explicatius del comportament del conductor reconeixent la incidència dels principis de la psicologia i en especial dels processos psicològics bàsics.
- Identificar els principals factors de risc en relació amb el factor humà.
- Ser capaços d'accedir a les fonts d'informació i documentació rellevant en matèria de trànsit, mobilitat, transport i seguretat viària, per al desenvolupament de plans.

- Identifica els àmbits d'intervenció i aplicacions, des de la seva especialització, en matèria de Mobilitat, Transport Terrestre, Trànsit i Seguretat Viària, així com les sortides professionals i iniciatives industrials i empresarials.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció a l'àmbit del trànsit, la mobilitat, el transport i la seguretat viària, i igualment als principals conceptes relacionats, així com a les problemàtiques associades.

Aproximació als conceptes de Trànsit, Mobilitat, Transport i Seguretat Viària, i igualment a tots els relacionats, com és el cas de la Mobilitat Sostenible, la Mobilitat com a Servei (MaaS), els Sistemes Intel·ligents de Transport (ITS), etc.

Així mateix, es relacionen les principals problemàtiques associades que es tracten de mitigar com és el cas de l'accidentalitat vial, la pol·lució, la congestió, etc.

2. La problemàtica de la Seguretat Viària: Epidemiol·logia dels accidents, causes i grups de risc.

Epidemiologia dels accidents de trànsit, aprofundint en les causes que els provoquen, procedents del factor humà, les vies i el vehicle, així com la interacció de tots ells.

Particularment es descriuen els grups de risc. Estudi de les característiques que converteixen cadascun d'aquests grups i col·lectius en usuaris vulnerables com ara nens, gent gran, vianants, ciclistes, motoristes, etc.

Descripció dels vehicles (seguretat activa i passiva), i ergonomia, així com dels factors ambientals, les vies i el seu estat, incloent-hi els components, i en especial la senyalització. Igualment, es tractaran els trams de concentració d'accidents i punts negres.

3. Psicologia dels usuaris de les vies i models explicatius del comportament del conductor

S'explica la relació que tenen constructes psicològics (estats emocionals, agressivitat, conducta social, etc), així com, especialment, el paper dels processos psicològics bàsics en la conducció (atenció, percepció, aprenentatge, pensament, presa de decisions, motivació, emocions, etc).

Particularment s'expliquen els diferents models explicatius del comportament del conductor (mecanicistes/habilitats i propositius/cognitivo-motivacionals), que són extrapolables a qualsevol usuari de les vies.

Particularment es realitzarà una exposició de tot allò que fa referència al marc normatiu i conseqüències derivades del seu compliment/incompliment (reforços i càstigs) sobre la base dels principis d'aprenentatge.

4. Factors de risc en el tràfic: somni, fatiga, distraccions, alcohol, velocitat, trastorns psicològics, fàrmacs, drogues, etc.

Anàlisi i estudi detallat de cadascun dels factors de risc relacionats amb l'accidentalitat vial.

Específicament es treballaran:

- El somni en la conducció
- Els efectes de la fatiga
- Les distraccions
- La influència de l'alcohol en l'accidentalitat
- La velocitat i la seva relació amb els accidents de trànsit
- Els trastorns psicològics en el tràfic
- Abuso de drogues i conducció
- Les malalties i els fàrmacs en el tràfic

5. Estratègies d'intervenció: mesures, contramesures i plans

Repàs dels diferents àmbits d'intervenció a l'hora de prevenir l'accidentalitat viària i la promoció de la seguretat viària.

Es relacionaran diferents mesures d'intervenció, així com es mostrarà com inscriure-les per a la configuració dels plans estratègics necessaris.

Es contemplaran els camps de l'educació, la formació (inclosa l'empresa per a la prevenció dels accidents in-itinere i en missió), des del punt de vista de la psicologia clínica, des de la publicitat, el màrqueting, etc.

Així mateix, s'exposaran altres mesures i plans relacionats com és el cas dels que tenen a veure amb la millora de la mobilitat sostenible i el transport, inclosos els que presenten una base tecnològica.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	45,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	2,00	0
Elaboració de treballs en grup	20,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	1,50	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	2,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	2,00	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

Metodologia activa i participativa, integrant diferents metodologies instruccionals de cara a potenciar l'aprenentatge significatiu dels coneixements implicats i el desenvolupament de les competències de la matèria.

Entre les tècniques instruccionals bàsiques destaquen (1) Visites a institucions i organismes del sector del tràfic, la mobilitat, el transport i la seguretat viària per a conèixer la llavor que es realitza en les mateixes, així com el possible desenvolupament dels psicòlegs, (2) Exposicions i presentacions dels continguts de la matèria, (3) Realització d'activitats de caràcter pràctic (estudi de casos, realització de campanyes, (4) Preparació de treballs de forma autònoma, elaboració i presentació d'informes de les pràctiques realitzades a l'aula (individuals i en grup), (5) Avaluació formativa i sumativa

AVALUACIÓ

SISTEMES D'AVAUACIÓ

1. Valoració de continguts teòrics i pràctics mitjançant proves orals, escrites o d'acompliment de destreses.
2. Presentació oral o escrita d'informes, treballs individuals o en grup, casos clínics, resolució de problema i maneig de proves diagnòstiques.
3. Participació activa en les activitats de classe, seminaris i tallers i motivació per la qualitat dels resultats de l'aprenentatge

PONDERACIÓ

1. Valoració de continguts teòrics i pràctics mitjançant proves orals, escrites o d'acompliment de destreses (60%).
2. Presentació oral i/o escrita d'informes, treballs individuals i en grup (20%). Recuperable en segona convocatòria.
3. Participació activa en les activitats de classe, visites, seminaris i/o tallers i motivació per la qualitat dels resultats de l'aprenentatge (20%). No recuperable en segona convocatòria donades les característiques de les activitats. La qualificació obtinguda en aquest apartat es guardarà per a la segona convocatòria.

REQUISITS MÍNIMS

El requisit mínim per superar aquesta assignatura és assolir un domini del 50% de l'examen (és a dir, almenys una puntuació de 3 sobre 6) i obtenir un mínim de 5 com a qualificació final.

ADVERTIMENT

La còpia o el plagi manifest de qualsevol tasca que forme part de l'avaluació comporta la impossibilitat de superar l'assignatura, i pot suposar el sotmetiment immediat als procediments disciplinaris oportuns.

Cal tenir en compte que, d'acord amb l'article 13. d) de l'Estatut de l'estudiant universitari (RD 1791/2010, de 30 de desembre), és deure de l'estudiant abstenir-se d'utilitzar, o de cooperar en la utilització, de procediments fraudulents en les proves d'avaluació, en els treballs que es realitzen o en documents oficials de la universitat.

En horari de tutoria, el professor o professora pot requerir entrevistes individuals o en grup amb la finalitat de verificar el grau de participació i d'assoliment en els objectius fixats per a qualsevol tasca desenvolupada. El fet de no acceptar aquesta verificació comporta no superar la tasca o activitat en qüestió.

Davant pràctiques fraudulentes es procedirà segons allò establert pel Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes a la Universitat de València (ACGUV 123/2020):
<https://www.uv.es/sgeneral/Protocols/C83.pdf>

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

La qualificació de l'assignatura queda sotmesa al que disposa la Normativa de qualificacions de la Universitat de València (ACGUV, 12/2004).

(http://www.uv.es/graus/normatives/reglament_qualificacions.pdf)

Segons aquesta norma, la nota s'ha d'anotar en expressió numèrica de 0 a 10 amb un decimal, i s'ha d'ajustar a l'escala de qualificació següent:

- De 0 a 4,9: suspens.
- De 5 a 6,9: aprovat.
- De 7 a 8,9: notable.
- De 9 a 10: excel·lent o excel·lent matrícula d'honor.

Només se sumen els diferents apartats que preveu l'avaluació quan s'hagen superat els requisits mínims establerts per a cadascun d'ells (obtenir un 3, com a mínim, a l'examen).

En cas d'empat a la qualificació final amb opció a matrícula d'honor (que serà considerada a partir de 9,5), i si el professorat decideix atorgar-la, es realitzarà una prova a determinar sobre els continguts impartits a l'assignatura.

En l'acta de l'assignatura s'ha de fer constar la qualificació obtinguda en primera convocatòria d'acord amb les regles següents:

- Si no hi ha qualificació de l'apartat d'avaluació amb major ponderació, la qualificació és NO PRESENTAT, amb independència de la resta.
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb major ponderació, i aquest no assoleix els requisits mínims, s'hi fa constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació d'aquest apartat.
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb major ponderació, i aquest supera els requisits mínims establerts, però no s'assoleixen aquests requisits en algun dels restants apartats, s'hi fa constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació de l'apartat pel qual no supera l'assignatura.

En segona convocatòria, s'ha de procedir d'acord amb les regles següents:

La nota obtinguda a l'avaluació contínua, tant a l'apartat 2 com a l'apartat 3, es guardarà fins a la segona convocatòria.

En cas de no haver-se obtingut nota a l'apartat 2, per no haver-se realitzat els informes corresponents, atès que es consideren RECUPERABLES, aquests podran ser lliurats de nou per a la segona convocatòria.

Tant a la 1a com a la 2a Convocatòria no hi ha diferències quant als requisits mínims per a superar l'assignatura.

La consulta i la impugnació de la qualificació obtinguda en tasques d'avaluació queda sotmesa a allò que disposa el Reglament d'impugnació de qualificacions (ACGUV, de 29 d'abril de 2008). (<http://www.uv.es/=sgeneral/reglamentacio/doc/estudis/c9.pdf>)

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Montoro, L.; Carbonell, E.; Sanmartín, J. y Tortosa, F. (Ed) (1995): Seguridad Vial: del factor humano a las nuevas tecnologías. Ed. Síntesis. Madrid.
- Montoro, L. Alonso, F.; Esteban, C.; Toledo, F. (2000): Manual de Seguridad Vial: El factor humano. Ed. Ariel. Barcelona.
- Alonso, F., Esteban, C., & Calatayud, C. (2012). La Gestión de los Puntos Negros en el marco de los Sistemas de Gestión de la Seguridad de Infraestructuras Viarias. Etrasa-Springer.
- Montoro, L. y Toledo, F. (Coords.). (2011): Programa de Intervención, Sensibilización y Reeducción Vial - Manual del Formador. Madrid: Dirección General de Tráfico
- Dirección General de Tráfico (2020). Anuario Estadístico de Accidentes 2020. Madrid. Ministerio de Interior.
- Generalitat Valenciana (2017). Plan Director de Seguridad Vial de la Generalitat Valenciana 1017-20

- Alonso, F., Esteban, C., Calatayud, C., et. Al. (2009). Los niños, las ciudades y la seguridad vial: Una visión a partir de la investigación. Cuadernos de Reflexión Attitudes.
- Alonso, F., Esteban, C., Calatayud, C., et. Al. (2005). La justicia en el tráfico: análisis del ciclo legislativo-ejecutivo a nivel internacional. Cuadernos de Reflexión Attitudes.
- Porter, B. E. (Ed) (2011): Handbook of Traffic Psychology. Ed. Elsevier. New York.
- Barjonet, P. (Ed) (2001): Traffic Psychology Today. Kluwer Academic Publishers. Boston/London

Complementàries

- Alonso Plá, F. M., Sanmartín, J., Calatayud Miñana, C., Esteban Martínez, C., Montoro González, L., Alamar Rocatí, B., ... & Carrascosa, V. (2002). La agresividad en la conducción: Una investigación a partir de la visión de la población española. Cuadernos de Reflexión Attitudes.
- Alonso Plá, F. M., Esteban Martínez, C., Calatayud Miñana, C., Medina Sarmiento, J. E., Montoro González, L., & Egido Portela, Á. (2003). Formación y educación vial: Una visión a partir de algunas prácticas internacionales. Cuadernos de Reflexión Attitudes.
- Alonso Plá, F. M., Esteban Martínez, C., Calatayud Miñana, C., Montoro González, L., & Alamar Rocatí, B. (2004). Los jóvenes en el tráfico: Circunstancias culturales, sociales y psicológicas. Cuadernos de Reflexión Attitudes.
- Alonso Plá, F. M., Sanmartín, J., Esteban Martínez, C., Calatayud Miñana, C., Alamar Rocatí, B., & López-de-Cózar, E. (2006). Emociones y conducción: Una visión a partir de los sentimientos de la población española. Cuadernos de Reflexión Attitudes.
- Alonso Plá, F. M., Esteban Martínez, C., Calatayud Miñana, C., Alamar Rocatí, B., & Egido Portela, Á. (2008). Salud vial: Teoría y prácticas de los trastornos físicos y psíquicos en la conducción. Cuadernos de Reflexión Attitudes.
- Organización Mundial de la Salud (2018). Global status report on road safety 2018
- Dirección General de Tráfico (2020). Anuario Estadístico General 2020. Madrid. Ministerio de Interior.
- OPS/OMS (2017): Plan Estratégico Nacional de Seguridad Vial de la República Dominicana 2017-2020
- Ministerio de Transportes, Movilidad y Agenda Urbana (2020). Estrategia de Movilidad Segura, Sostenible y Conectada 2030
- SCT (2021): PLAN INTEGRAL ITS Sistemas Inteligentes de Transporte 2021-2023